

595.706492
E61
INS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 22

1 juni 1962

No. 6

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: W. Willemse † (p. 101). — B. J. Lempke: Insecten gevangen op het lichtschip „Noord Hinder” (p. 101). — D. Hille Ris Lambers and F. C. Hottes: Notes on Aphids from Alaska (p. 112). — Literatuur (p. 120: C. Willemse; B. J. Lempke). — Korte mededeling (p. 120: Aanbieding).

C. Willemse

28 april overleed de heer C. WILLEMSE, in leven arts te Eijgelshoven. Hij was Erelid van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging en een van de grootste orthopterologen, die ons land ooit gehad heeft.

Het ligt in de bedoeling een uitvoerig In Memoriam in het Tijdschrift voor Entomologie te publiceren, zodat de Redactie er thans mee volstaat namens onze leden haar oprechte deelneming te betuigen aan Mevrouw WILLEMSE en haar kinderen.

Insecten gevangen op het lichtschip „Noord Hinder”

door

B. J. LEMPKE

Lichtschepen zijn in één opzicht ideale vangplaatsen voor insecten: vrijwel geen enkele soort, die erop aangetroffen wordt, hoort er thuis. Van bijna alle daar gevangen dieren kan men dan ook met zekerheid zeggen, dat ze er òf vrijwillig gekomen zijn (trekkers, zwervers), of dat ze willoze slachtoffers zijn van de lichtstromen, die hen toevallig op deze plek doen belanden.

In de literatuur is betrekkelijk weinig te vinden over soorten, die op dergelijke plaatsen werden verzameld. GIBBS (1942, *Trans. R. ent. Soc. London* 92: 129—142) geeft een bespreking van de Lepidoptera, die van 1932—1939 op Britse lichtschepen werden waargenomen en in de daarna verschenen Engelse trekverslagen treft men geregeld meldingen aan van op lichtschepen waargenomen vlinders. Over andere orden van insecten is echter vrijwel niets te vinden.

Tot nog toe is over insecten, waargenomen op Nederlandse lichtschepen, niets gepubliceerd om de eenvoudige reden, dat er nooit verzameld werd. Dat het echter beslist wel de moeite loont ook dit gebied van de entomologie niet te verwaarlozen, zal wel duidelijk zijn na kennisname van de bescheiden resultaten, die tot nog toe bereikt konden worden.

DIV. INS.
U.S. NATL. MUS.

SMITHSONIAN
INSTITUTION

AUG 10 1962

In 1956 was ik zo gelukkig door een artikel over vlindertrek van de heer TOLMAN in contact te komen met de heer J. ROOSE, een van de leden der bemanning van het lichtschip „Noord Hinder”. Deze verzamelde in 1957 en 1958 voor mij een aantal insecten, die hij aan boord aantrof, merendeels Lepidoptera. Daarna werd de heer ROOSE echter overgeplaatst naar de loodsdienst, zodat in 1959 geen materiaal meer van de „Noord Hinder” werd ontvangen. In 1960 echter trof ik het biezonder goed. Weer was er een opvarende met grote natuurhistorische belangstelling, nu de heer H. P. ROSKAM. Dit maal werden de zaken grondiger aangepakt. Op mijn verzoek was de heer ROSKAM zo vriendelijk niet alleen op vlinders te letten, maar alle insecten te verzamelen, die hij maar in handen kon krijgen. Dit laatste moet zo letterlijk mogelijk opgevat worden, want alle dieren werden inderdaad met de hand gevangen. Daarna gingen ze in een lucifersdoosje met datum en weerkundige gegevens en zo arriveerden ze van tijd tot tijd in Amsterdam. Dit is natuurlijk een wijze van verzamelen, die een entomoloog zal doen rillen en vooral tere dieren, zoals muggen, kwamen vaak nogal gehavend aan, maar dat waren onvermijdelijke bijkomstigheden, die op de koop toe genomen moesten worden.

Het lichtschip ligt op $51^{\circ} 39'$ N.B. en $2^{\circ} 34'$ O.L., dat wil zeggen op de hoogte van Walcheren, op ongeveer twee vijfde van de afstand Engeland—Nederland, omstreeks 70 km ten westen van Vlissingen. De dichtstbijzijnde wal

Ligplaats van het lichtschip „Noord Hinder”. (Berth of the lightship "Noord Hinder").

is Ostende, dat nog altijd ongeveer 50 km verwijderd is (zie de kaart). Het schip ligt dus op grote afstand van de kust en als men bedenkt, hoe klein het oppervlak ervan is in verhouding tot de watermassa's van de Noordzee, is het een wonder, dat met zulke primitieve middelen zoveel verzameld kon worden. De heer ROSKAM vertelde me overigens, dat het gezonden materiaal slechts een fractie is van wat in werkelijkheid op het schip terecht komt. Veel dieren zijn eenvoudig niet met de hand te vangen, terwijl geen van beide verzamelaars zoveel van insecten af weet, dat ze soorten alleen op het gezicht dorsten op te geven. Wat in dit artikel wordt vermeld, zijn dus uitsluitend insecten, die gevangen en opgestuurd werden. Twee maal belandde een klein spinnetje op zijn spinseldraad op het schip. De diertjes kwamen echter zo volkomen verdroogd in Amsterdam aan, dat ik er niets mee kon beginnen.

Kleine insecten, die met de wind meedrijven, moeten al naar de windrichting afkomstig zijn uit Nederland, België of Engeland. Interessant zijn vooral de exemplaren, die bij wind uit noordelijke richtingen op de „Noord Hinder” werden gevangen. Hier ligt wel heel sterk het vermoeden voor de hand, dat we positief met trek te doen hebben, hoewel ook de mogelijkheid van cyclonale of anti-cyclonale luchtstromingen boven het gebied op bepaalde dagen niet is uitgesloten. Het K.N.M.I. kan hierover echter geen uitsluitsel geven, daar zijn gegevens over de drukst bevaren zee van Europa daar volkomen ontoereikend voor zijn. Interessant zijn ook de soorten, die bij geheel verschillende windrichtingen op het lichtschip arriveerden. De Lepidoptera, die door GIBBS van de Engelse lichtschepen vermeld worden, zijn door een sterretje aangegeven. Er blijken opvallend veel gemeenschappelijke bij te zijn, een sterke steun voor GIBBS' vermoeden, dat veel meer soorten trekken, dan wij officieel weten. Overigens geloof ik nu, dat trek ook bij Diptera geen zeldzaam verschijnsel is. Let maar eens, behalve op de al lang als trekkers bekend staande Syrphiden, op de grote sterke vliegen, die bij een behoorlijke wind uit noordelijke richtingen op de „Noord Hinder” werden aangetroffen!

De ervaring van de heer ROSKAM was, dat bij windkracht 7 of meer, geen enkel insect meer op het schip werd gevonden. De oorzaak hiervan ligt voor de hand: als de wind te sterk wordt, vliegen er vrijwel geen insecten meer. Dit heeft voor een deel dan ook de zoveel mindere resultaten in 1961 tot gevolg gehad. Bovendien werd de heer ROSKAM in de loop van dit jaar naar een andere tak van dienst overgeplaatst, zodat van voortzetting der waarnemingen niets bekend is. Een voor de hand liggende reden dus, om de balans op te maken van de behaalde resultaten.

Op de hierna volgende lijst van gevangen insecten is na elke datum de richting en de kracht van de wind aangegeven. NNW — 3 betekent dus: wind noord-noordwest, kracht 3.

Observation. The following list contains the insects caught on board of the lightship "Noord Hinder". After each date the direction and the force of the wind is stated. If the English abbreviations are different from the Dutch ones, they are added in square brackets. NE — 3 means: wind north-east, force 3.

LIJST VAN INSECTEN VERZAMELD OP HET LICHTSCHIP
„NOORD HINDER” IN 1957, 1958, 1960 EN 1961

ODONATA

- Aeshna isosceles* Müller, 14.VII.1958 (ZW [SW], storm).
Aeshna mixta Latreille, 1957 (geen verdere gegevens) [no further data];
11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).

HEMIPTERA

- Macrosiphum*, uiterst waarschijnlijk *euphorbiae* Thos. De achterhelft van het exemplaar ontbrak, waardoor absolute zekerheid niet mogelijk is. Maar de waarschijnlijkste volgens vergelijking van de drie in aanmerking komende soorten is *euphorbiae*, die bovendien het meest talrijk is (D. HILLE RIS LAMBERS). [As the hind part of the abdomen failed, the species cannot be determined with absolute certainty, but *euphorbiae* is the most probable.]
6.V.1960 (ONO [ENE], 1).
Corixa affinis Leach, 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).

NEUROPTERA

- Micromus variegatus* F., 30.VII.1960 (windstil) [calm].
Hemerobius humulinus L., 8.VII.1960, twee exemplaren [two specimens] (Z [S], 2).
Hemerobius micans Olivier, 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).
Westmaelius concinnus Stephens, 4.VI.1960 (O [E], 3).
Chrysopa flava Scopoli, 2.VIII.1960 (W, 1).
Chrysopa vittata Westwood, 8.VII.1960 (Z [S], 2).
Chrysopa ciliata Westwood, 30.VII.1960 (windstil) [calm].
Chrysopa carnea Stephens, 30.VII.1961 (ZO [SE], 1).

TRICHOPTERA

- Limnophilus affinis* Curtis, 16.V.1960 (NNO [NNE], 3); 6.VI.1960 (ZW [SW], 3).
Stenophylax permistus McL., 5.IV.1960 (ONO [ENE], 1); 13.V.1960, twee exemplaren [two specimens] (Z [S], 2); 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

LEPIDOPTERA

- **Pieris rapae* L., 3.VII.1957 (N-ZO [N-SE], 4—2); 8.IX.1960 (ZZO [SSE], 3).
**Pieris napi* L., 7.VII.1957 (ZW [SW], 4—5).
**Vanessa atalanta* L., 15.VI.1957 (vlak voor zonsondergang bij zwakke wind tussen O en Z [immediately before sunset, wind feeble between E and S]; eind [the end of] IX, 1957 (geen gegevens) [no data]; 15.VI.1958 (geen gegevens) [no data]; 19.IX.1960 (ZO [SE], 1).

- **Aglais urticae* L., 19.IX.1960 (ZO [SE], 1).
- **Acherontia atropos* L., 6.IX.1956 (ZZO [SSE], 4).
Smerinthus ocellata L., 2.VII.1958 (veranderlijk, ZW-ZO, zwak) [variable, SW-SE, feeble].
Phalera bucephala L., 22.VI.1961 (ZW [SW], 2).
- **Leucoma salicis* L., 4.VII.1958, ♀ (veranderlijk, O-ZW, zwak) [variable, E-SW, feeble].
- **Euproctis chrysoorhoea* L., 30.VII.1960 (windstil) [calm].
- **Malacosoma neustria* L., 7.VII.1960 (Z [S], 3); 29.VII.1960 (WZW [WSW], 1); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 3.VIII.1960 (ZW [SW], 3). Behalve op 3.VIII steeds twee exemplaren, alle mannetjes van de donker roodbruine vorm. [Except on 3.VIII each time two specimens, all males of the dark red-brown form.]
Spilosoma urticae Esper, 18.VI.1957 (N-NO [N-NE], 2—3); 1.VI.1958 (veranderlijk [variable], 1—2).
- **Tyria jacobaeae* L., 22.VI.1961 (ZW [SW], 2).
- **Apatele rumicis* L., 31.VII.1961 (ZW [SW], 2).
Scotia exclamationis L., 29.VI.1957 (Z [S], 1—2).
- **Amathes c. nigrum* L., eind [the end of] IX, 1957 (geen verdere gegevens) [no further data].
- **Noctua pronuba* L., 30.VII.1960 (windstil) [calm].
Mythimna impura L., 7.VII.1960 (Z [S], 3).
Sideridis albicolon Hb., 26.VI.1961 (ZW [SW], 2).
- **Hadena bicruris* Hufnagel, 18.IX.1960 (ZZO [SSE], 3).
Mamestra oleracea L., 3.VII.1957 (veranderlijk, N-ZO [variable, N-SE], 4—2).
- **Mamestra brassicae* L., 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1).
- **Rhizedra lutosus* Hb., 15.X.1960 (NO [NE], 2).
- **Cosmia trapezina* L., 8.VII.1960 (Z [S], 2).
Caradrina clavipalpis Scopoli, 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1).
- **Luperina testacea* Schiff., 7.IX.1960 (ZZO [SSE], 1).
- **Phlogophora meticulosa* L., 12.IX.1960, twee exemplaren [two specimens] (ZW [SW], 1); 19.IX.1960 (ZO [SE], 1); 16.X.1960, prachtig vers ♀ [splendid fresh ♀] (NO [NE], 3).
Apamea lithoxylaea Schiff., 3.VII.1958 (zwak [feeble], 1); 22.VII.1961 (ZW [SW], 2).
- **Apamea monoglyphus* Hufnagel, 5.VII.1960 (ZW [SW], 4); 31.VII.1961 (ZW [SW], 2).
- **Amphipyra tragopoginis* L., 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1); 10.VIII.1960 (NNW, 1); 13.VIII.1960, twee exemplaren [two specimens] (WZW [WSW], 3).
- **Autographa gamma* L., 5.VI.1960 (ZO [SE], 2); 8.VII.1960 (Z [S], 2); 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1); 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2); 12.IX.1960 (ZW [SW], 1); 14.IX.1960 (Z [S], 2); 16.IX.1960 (OZO [ESE], 4); 19.IX.1960, zes exemplaren [six specimens] (ZO [SE], 1).
Geometra papilionaria L., 5.VII.1957 (N-NO [N-NE], 3).
Sterrha dimidiata Hufnagel, 10.VI.1958 (zwak, veranderlijk) [feeble, variable].

- Pelurga comitata* L., 4.VII.1957 (geen verdere gegevens) [no further data];
7.VII.1957 (ZW [SW], 4—5).
- Eupithecia vulgata* Haworth, 1.VII.1958 (veranderlijk [variable], 1—2).
- **Crambus hortuellus* Dup., 13.VII.1958 (ZW, matig) [SW, moderate].
- **Agriphila culmella* L., 4.VII.1957 veranderlijk, O-ZW, zwak) [variable, E-SW, feeble].
- Pediasia salinella* Tutt, 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1).
- Hypsopygia costalis* F., 4.VII.1960 (ZW [SW], 3).
- Agapeta hamana* L., 9.VII.1960 (W, 4).
- Pyralis farinalis* L., 31.VII.1961 (ZW [SW], 2).
- **Tortrix viridana* L., 3.VII.1957, vier exemplaren [four specimens] (veranderlijk, N-ZO [variable, N-SE], 4—2).
- Spilopota ocellana* F., 24.VI.1961 (W, 2).
- Celypha striana* Schiff., 7.VII.1960 (Z [S], 3); 8.VII.1960 (Z [S], 2).
- **Yponomeuta padellus* L., 8.VII.1960, drie exemplaren [three specimens] (Z [S], 2); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 31.VII.60 (Z [S], 0—1); 3.VIII.1960 (ZW [SW], 3); 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1); 31.VII.1961 (ZW [SW], 2).
- **Plutella maculipennis* Curtis, 10.VI.1958 (zwak, veranderlijk) [feeble, variable]; 4.VII.1958 (veranderlijk, O-ZW, zwak) [variable, E-SW, feeble]; 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1).
- Op 10.VI.1958 noteerde de heer ROOSE: „We zagen geregeld gedurende drie dagen enkele tientallen”. Op 4.VII.1960 noteerde hij: „Er vlogen ongeveer 15 exemplaren”.
- [On 10.VI.1958 the observer noted: "For three days we regularly saw some tens". On 4.VII.1958 he observed: "there flew about 15 specimens". 1958 was the year with the enormous migrations of the species!]

COLEOPTERA

- Trechus quadristriatus* Schrank, 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1).
- Philonthus fuscipennis* Mannh., 12.IX.1960 (ZW [SW], 1).
- Coccinella septempunctata* L., 15.V.1960 (NO [NE], 3); 5.VI.1960 (ZO [SE], 2); 3.VIII.1960 (ZW [SW], 3).
- Coccinella bipunctata* L., ab. *quadrimaculata* Scop., 1.VII.1960 (NW, 3—4); 2.VII.1960 (N, 4); 8.VII.1960 (Z [S], 1).
- Coccinella decempunctata* L., ab. *obliquata* Reich, 1.VII.1960 (NW, 3—4).
- Anobium striatum* Olivier, 30.VII.1960, drie exemplaren [three specimens] (windstil) [calm]; 4.VIII.1960 (NW, 1); 8.VIII.1960, twee exemplaren [two specimens] (NNO [NNE], 1).
- (Het is niet uitgesloten, dat deze soort in het houtwerk van de hutten leeft, zoals de heer ROSKAM mij meedeelde). [It is not excluded, that this beetle lives in the wood of the cabins.]
- Nathrius brevipennis* Muls., 1.VII.1960 (NW, 3—4).
- In onze literatuur bekend als *Leptidea brevipennis* Muls. Deze genusnaam is echter gepreoccupeerd in Lepidoptera. Mr. D. S. FLETCHER (British Mu-

seum (Nat. Hist.)) schreef mij, dat de hierboven gebruikte nomenclatuur de juiste is. *Natbrius* werd beschreven door BRÈTHES in *Revista Chilena* 20 : 76, 1916.

HYMENOPTERA

Tenthredinidae

Athalia rosae L., 4.VI.1960 (O [E], 3); 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

Ichneumonidae

Bassus lactatorius F., 15.VIII.1960, drie wijfjes [three females] (WNW, 3).

Homocidus ornatus Panz., 6.VIII.1960, ♀ (NW, 3).

Homocidus transatorius Panz., twee wijfjes [two females], 14.IX.1960 (Z [S], 2).

Homocidus biguttatus Grav., ♀, 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).

Ephialtes brevicornis Grav., ♀, 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

Astiphromma tenuicorne Thoms., ♀, 7.X.1960 (ZZO [SSE], 4).

Proctotrupidae

Cryptoserphus aculeator Hal., 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).

Chalcididae

Torymus cf. *nigricornis* Boh., 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

Vespidae

Vespa vulgaris L., 13.V.1960 (ZO [SE], 2).

Vespa saxonica F., 14.V.1960 (ZO [SE], 3).

Vespa germanica F., 8.V.1960 (O [E], 3).

Apidae

Psithyrus sylvestris Lep., 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

Bombus terrestris L., onuitgekleurd ♀, 1957, geen verdere gegevens [no further data].

DIPTERA

Nematocera

Phryneidae

Phryne punctata F., 1.VIII.1960, ♀ (WNW, 2); 7.X.1960, ♀ (ZZO [SSE], 4).

Bibionidae

Dilophus febrilis Loew (hoogstwaarschijnlijk, het exemplaar was sterk beschadigd) [very probably, the specimen was badly damaged], 8.V.1960 (O [E], 3).

Noot: „Aan boord enige tientallen van de ingesloten vliegen” [Note: "On board some tens of the flies enclosed"].

Lycoriidae

Lycoria modesta Staeg., 26.IV.1961 (Z [S], 3).

Fungivoridae

Fungivora fungivorum DeGeer, ♀, 19.IX.1960 (ZO [SE], 1).

Culicidae

Theobaldia annulata Schrank, 8.IX.1960, ♀ (ZO [SE], 1); 7.X.1960, ♀ (ZZO [SSE], 4).

Culex pipiens L., 8.VII.1960, drie exemplaren [three specimens] (Z [S], 2); 9.VII.1960 (W, 4); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 14.VIII.1960 (O [E], 2); 24.VI.1961 (W, 2).

Limoniidae

Symplectomorpha stictica Meigen, 8.VII.1960, twee wijfjes [two females] (Z [S], 2); 30.VII.1960, ♂ (windstil) [calm]; 8.VIII.1960, ♀ (NNO [NNE], 1); 14.VIII.1960, ♀ (O [E], 2).

Helobia hybrida Meigen, ♀, 8.VII.1960 (Z [S], 2).

Rhipidia maculata Meigen, 11.IX.1960, ♂ (ZO [SE], 1—2).

Tipulidae

Tipula oleracea L., 10.VI.1958 (zwak, veranderlijk) [feeble, variable]; 17.IX.1960, ♀ (Z [S], 4); 22.VI.1961, twee exemplaren [two specimens] (ZW [SW], 2).

Noot op laatstgenoemde datum: „Ongeveer honderd langpootmuggen aan boord”. [Note on 22.VI: "About a hundred crane-flies on board".]

Pales guestfalica Westhoff, 10.VI.1958 (zwak, veranderlijk) [feeble, variable]; 7.VII.1960, twee mannetjes [two males] (Z [S], 3); 8.VII.1960, twee mannetjes [two males] (Z [S], 2).

Brachycera

Syrphidae

Epistrophe balteata DeGeer, 26.VII.1960 („ongeveer 100 van deze vliegen aan boord”) [“about a hundred of these flies on board”] (WNW, 2); 27.VII.1960 (W, 2); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 31.VII.1960 (Z [S], 0—1); 4.VIII.1960 („enige honderden zweefvliegen”; hierbij was in elk geval ook *Lasiopticus pyrastris*) [“some hundreds of hover-flies”; with them was at any rate also *L. pyrastris*]; 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1); 9.VIII.1960 (NW, 0—1); 10.VIII.1960 (NNW, 1); 13.VIII.1960 (WZW [WSW],

3); 15.VIII.1960 (WNW, 3); 7.IX.1960 (ZZO [SSE], 1); 20.VII.1961 („enige tientallen zweefvliegen”; hierbij waren in elk geval ook *Syrphus corollae* en *Melanostoma mellinum*) [“some tens of hover-flies”; with them were at any rate *S. corollae* and *M. mellinum*] (W, 2); 29.VII.1961 (NNW, 4).

Lasiopticus pyrastris L., 13.VII.1958 (ZW, matig) [SW, moderate]; 27.VII.1960, twee exemplaren [two specimens] (W, 2); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 1.VIII.1960 (WNW, 2); 3.VIII.1960 („ongeveer duizend zweefvliegen”; hierbij was in elk geval *Syrphus corollae*) [“about a thousand hover-flies”; with them was at any rate also *S. corollae*] (ZW [SW], 3); 4.VIII.1960 („enige honderden zweefvliegen”; zie *E. balteata*) [“some hundreds of hover-flies”; cf. *E. balteata*] (NW, 1); 6.VIII.1960 (NW, 3); 8.VIII.1960 (NNO [NNE], 1); 13.VIII.1960 (WZW [WSW], 3); 26.VI.1961 („enige tientallen zweefvliegen”) [“some tens of hover-flies”] (ZW [SW], 2).

Syrphus corollae F., 27.VII.1960 (W, 2); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 31.VII.1960 (Z [S], 0—1); 2.VIII.1960 („enige honderden zweefvliegen”; hierbij was in elk geval ook *S. vitripennis*) [“some hundreds of hover flies”; with them was at any rate also *S. vitripennis*] (W, 1); 3.VIII.1960 (cf. *L. pyrastris*) (ZW [SW], 3); 20.VI.1961 (cf. *E. balteata*) (W, 2); 27.VII.1961 (NW, 4); 28.VII.1961 (NNW, 3); 30.VII.1961 (ZO [SE], 1).

Syrphus vitripennis Mg., 2.VII.1960 (N, 4); 4.VII.1960 (ZW [SW], 3); 2.VIII.1960, twee exemplaren [two specimens] (cf. *S. corollae*) (W, 1); 6.VIII.1960 (NW, 3).

Syrphus ribesii L., 29.VII.1960 (WZW [WSW], 1).

Melanostoma mellinum L., 20.VII.1961 (cf. *E. balteata* en *S. corollae*) (W, 2).

Melanostoma scalare F., 1.VII.1960 (NW, 3—4).

Sphaerophoria menthastri L., 15.VIII.1960 (twee exemplaren [two specimens] (WNW, 3).

Sphaerophoria scripta L., 13.VII.1958 (ZW, matig) [SW, moderate].

Eristalomyia tenax L., 9.VIII.1960 (NW, 0—1).

Eristalis pertinax Scopoli, 19.IX.1960 (ZO [SE], 1); 25.III.1961 (ZW [SW], 2).

Lonchaeidae

Lonchaea chorea F., 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2).

Lauxaniidae

Halidayella aenea Fallén, 8.VII.1960 (Z [S], 2).

Ephydriidae

Notiphila riparia Mg., 1960 (geen verdere gegevens) [no further data].

Sphaeroceridae

Borborus equinus Fall., 8.VII.1960 (Z [S], 2).

Cordyluridae

Scopeuma stercorarium L., 11.IX.1960, twee exemplaren [two specimens] (ZO [SE], 1—2); 12.IX.1960 (ZW [SW], 1).

Anthomyidae

Musca autumnalis DeGeer (*corvina* F.), 7.IV.1960 (ZW [SW], 0—1); 8.V.1960 (O [E], 3); 10.V.1960 („Enige tientallen, dit soort vliegen blijft de hele zomer aan boord ”.) [“Some tens, this kind of flies stays on board during the whole summer”.] (O [E], 4); 3.VI.1960 (twee exemplaren) [two specimens] (NO [NE], 3); 1.VII.1960 (twee exemplaren) [two specimens] (NW, 3 à 4); 9.VII.1960 (W, 4); 26.VII.1960 (WNW, 2); 30.VII.1960 (windstil) [calm]; 1.VIII.1960 (WNW, 2); 9.VIII.1960 (NW, 0—1); 8.IX.1960 (ZO [SE], 1); 11.IX.1960 (twee exemplaren) [two specimens] (ZO [SE], 1—2); 21.VI.1961 (O [E], 3); 20.VII.1961 (W, 2); 28.VII.1961 (NNW, 3).

Muscina stabulans Fall., 1.VI.1960 (NO [NE], 1); 4.VII.1960 (ZW [SW], 3).

Polietes lardaria F., 5.VI.1960 (ZO [SE], 2).

Phaonia scutellaris Fall., 21.VII.1961 (NW, 3).

Fannia canicularis L., 7.VII.1960 (Z [S], 3); 8.VII.1960 (Z [S], 2).

Lispa uliginosa Fall., 4.VI.1960 (O [E], 2).

Delia candens Zett., 25.IV.1961 (ZO [SE], 3).

Fucellia fucorum Fall., 6.VIII.1960 (NW, 3).

Tachinidae

Calliphora erythrocephala Mg., 7.IV.1960 (ZW [SW], 0—1); 14.V.1960 (ZO [SE], 3); 15.V.1960 (NO [NE], 3); 2.VII.1960, twee exemplaren [two specimens] (N, 4); 3.VII.1960 (N, 3); 4.VII.1960 (ZW [SW], 3); 11.IX.1960 (ZO [SE], 1—2); 19.IX.1960, vier exemplaren [four specimens] (ZO [SE], 1); 25.IV.1961 (ZO [SE], 3); 26.IV.1961 (Z [S], 3); 25.VI.1961 (ZW [SW], 3); 20.VII.1961 (W, 2).

Lucilia sylvatum Mg., 6.VI.1960 (ZW [SW], 3).

Protocalliphora coerulea R.D., 4.VII.1960 (ZW [SW], 3).

Dryomyzidae

Dryomyza flaveola F., 26.IV.1961 (ZW [SW], 2).

Lycoriidae

Lycoria modesta Staeg., 26.IV.1961 (Z [S], 3).

Chloropidae

Diplozona messoria Fall., 19.IX.1960 (ZO [SE], 1).

Daar het te veel ruimte zou vergen te vermelden, wat per datum werd verzameld, wil ik slechts op enkele opvallende data de aandacht vestigen. Op 1.VII.1960 kwamen bij noordwestenwind, windkracht 3—4, enige honderden vliegen en bladluizen aan boord. Daar het doosje van die datum slechts enkele Coleoptera

bevatte, is niet bekend, welke soorten het betrof. Op 30.VII.1960 kwamen bij volkomen windstil weer en zwaarbewolkte lucht insecten van zeer verschillende orden aan boord (Neuroptera, Lepidoptera, Coleoptera, Diptera). Op 8.VIII.1960 verschenen bij zwakke NNO-wind vooral vrij veel Lepidoptera, vergezeld door Coleoptera en Diptera.

Verder valt het naar verhouding grote aantal Neuroptera op. Dan de waarnemingen van *Malacosoma neustria* op verschillende data bij uiteenlopende windrichtingen. Hetzelfde geldt voor *Yponomeuta padellus*. GIBBS vermeldt deze niet, wel *Y. cognatellus*, maar dit is dezelfde soort als *padellus*, evenals trouwens *rorellus* Hb. en *malinellus* Z. (Zie de prachtige monografie over de Yponomeutidae van G. FRIESE in *Beitr. Entom.* 10 : 1—131, 1960, spec. p. 46—53).

De Diptera overtreffen alle andere orden wel heel sterk. Hierbij valt vooral het talrijk voorkomen van langpootmuggen op één bepaalde dag op en natuurlijk het grote aantal waargenomen zweefvliegen. Hoe men soms nog kan betwijfelen, of deze dieren wel trekken, is mij een raadsel. Maar ook de grote aantallen van *Musca autumnalis* en *Calliphora erythrocephala* (de bromvlieg) bij allerlei windrichtingen (en windstil weer) zijn zeer opvallend.

Tenslotte betuig ik mijn hartelijke dank aan de beide verzamelaars, de heren ROOSE en ROSKAM, die nu eindelijk het resultaat van al hun moeite te zien krijgen, en aan de vele medeleden van de Ned. Ent. Ver., die zo vriendelijk waren insecten behorende tot hun speciale studieterrein voor mij te determineren. Het zijn: Dr. G. BARENDRECHT (Hym. Tenthredinidae), F. C. J. FISCHER (Trichoptera); W. H. GRAVESTEN (Hem. Heteroptera), M. J. GIJSWIJT (Hym. Proctotrupidae en Chalcididae), G. HELMERS („Microlepidoptera”), D. HILLE RIS LAMBERS (Hem. Aphididae), G. DEN HOED (Hym. Ichneumoninae), Drs. C. A. W. JEEKEL (Neuroptera), Dr. W. J. KABOS (Diptera), Dr. G. KRUSEMAN (Neuroptera, Hym. Vespidae en Apidae), J. H. KUCHLEIN („Microlepidoptera”), Dr. M. A. LIEFTINCK (Odonata), A. C. NONNEKENS (Coleoptera), M. P. PEERDEMAN („Microlepidoptera”) en Br. Dr. THEOWALD (Diptera).

Summary

In the years 1957, 1958, 1960 and 1961 insects were collected on board of the lightship "Noord Hinder", lying about 70 km west of Flushing. Lepidoptera which were mentioned by GIBBS in his list as taken on English lightships (*Trans. R. ent. Soc. London* 92 : 129—142, 1942) are marked with an asterisk. Thus the great number of identical species is clearly demonstrated. There are however also striking differences from the English list, such as *Malacosoma neustria* and *Yponomeuta padellus*, which were taken on several days with all kinds of wind directions.

Attention is also drawn to the relatively large number of Neuroptera, to the observations of large numbers of hover flies, a strong indication that these insects migrate, also to the many specimens of *Musca autumnalis* and *Calliphora erythrocephala*.

In conclusion my thanks are due to Mr. D. S. FLETCHER (British Museum, Natural History), who kindly identified the remnants of *Eupithecia vulgata* for me.

Amsterdam-Z 2, Oude IJselstraat 12 III.